

Hodnocení: 4 body – docela dobré, mohlo by být ještě kratší; a některé věty jednodušší

Jméno: Lada Železná, 333190

MERTON, Robert (1968): The Matthew effect in science: The reward and communication systems of science are considered. *Science*, 159 (3810): 56-63

Alternativní název: Funkce a dysfunkce Matoušova efektu ve vědě

Robert K. Merton se v textu zaměřuje na působení Matoušova efektu v systému odměn a komunikačním systému vědy. V systému odměn se Matoušův efekt projevuje jako neúměrně vysoké hodnocení vědců, kteří již dosáhli určité proslulosti a naopak nízké hodnocení neznámých vědců za srovnatelné úspěchy, tedy i v případě kooperace či nezávislých zjištění téže skutečnosti. Matoušův efekt tak ovlivňuje především individuální kariéry vědců. Merton však dále identifikuje důsledky Matoušova efektu pro samotný vědní systém, a to prostřednictvím jeho komunikační funkce. Vychází z předpokladu veřejného charakteru vědy, kdy poznatky musí být sdíleny a komunikovány. V záplavě publikovaných vědeckých prací se však pouze jejich zlomek stává viditelným, tedy zaznamenaným a dále rozvíjeným ostatními vědci. Pravděpodobnost viditelnosti určitého poznatku roste s počtem vědců, kteří tento poznatek nezávisle učinili. Vzhledem k působení Matoušova efektu však jediný objev učiněný vědcem významné reputace může mít stejnou šanci dosáhnout vysoké viditelnosti jako mnohonásobný objev učiněný několika neznámými vědci. Vysoká očekávání, která se pojí s prací známých vědců, s sebou nesou vyšší míru pozornosti, která je takové práci věnována, což může působit jako stimul pro další rozvíjení poznatků. Funkčnost tohoto postupu pro systém vědy je navíc posílena faktem, že významní vědci mají tendenci si vybírat riskantní, ale důležité problémy. Výsledek je zároveň sebenaplňujícím se proroctvím, které může být dle Mertona za určitých podmínek také dysfunkční. Pokud se Matoušův efekt stává zbožňováním autority, pak je narušen univerzalizmus vědy a je brzděn vývoj poznání.